

มนุษย์สัมพันธ์
HUMAN RELATIONS

โดย

อาจารย์ฉันท์ สมิตเวช

ผู้อำนวยการฝึกอบรมข้าราชการ

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในการฉาปนกิจศพ

นางสาวเกตุร ศรี โภคา

ณ ฉาปนกิจสถาน วัดมกุฏกษัตริยาราม

158.4

๒๕๓๒/๗

๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

อุทิศให้หอสมุดแห่งชาติ

นายอาภา ภมรบุตร

มนุษยสัมพันธ์

HUMAN RELATIONS

โดย

หอสมุดแห่งชาติ
จังหวัดเชียงใหม่
จังหวัดบุรี

อาจารย์ฉันท สมิติเวช

ผู้อำนวยการฝึกอบรมข้าราชการ

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในการฉกฉวย

นางสาวเกียร ศรีโกศา

ณ ฌาปนกิจสถาน วัดมกุฏกษัตริยาราม

๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

เลขหน้า ๑๗

158.1

๑๖ 253 ๒๖๙

เลขทะเบียน

๗ ๗๒ ๗๒๗/๗๘๗๗.

อุทิศให้หอสมุดแห่งชาติ

นายอานา ภมรบุตร

คำนำ

ในงานบำเพ็ญกุศลศพ นางสาว เกยว ศรีโกคา
ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๐
ท่านเจ้าภาพผู้เป็นบิดาของผู้ดวงดับ ซึ่งได้เคยมาร่วม
งานกับข้าพเจ้าในการฝึกอบบรมข้าราชการ ณ คณะรัฐ-
ประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำริ
จะจัดพิมพ์หนังสือระลึกในงานนี้ จึงปรารภกับข้าพเจ้า
ขอให้เขียนเรื่องให้สักเรื่องหนึ่ง

โดยคำนึงถึงผู้ดวงดับได้เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์
ประเสริฐจนเป็นที่รักใคร่แก่ท่าน บิดา มารดา ญาติ
และมิตรสหายทั้งมวล ข้าพเจ้าพิจารณาเห็นว่า เรื่อง
ที่เหมาะสมที่สุดคือเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์

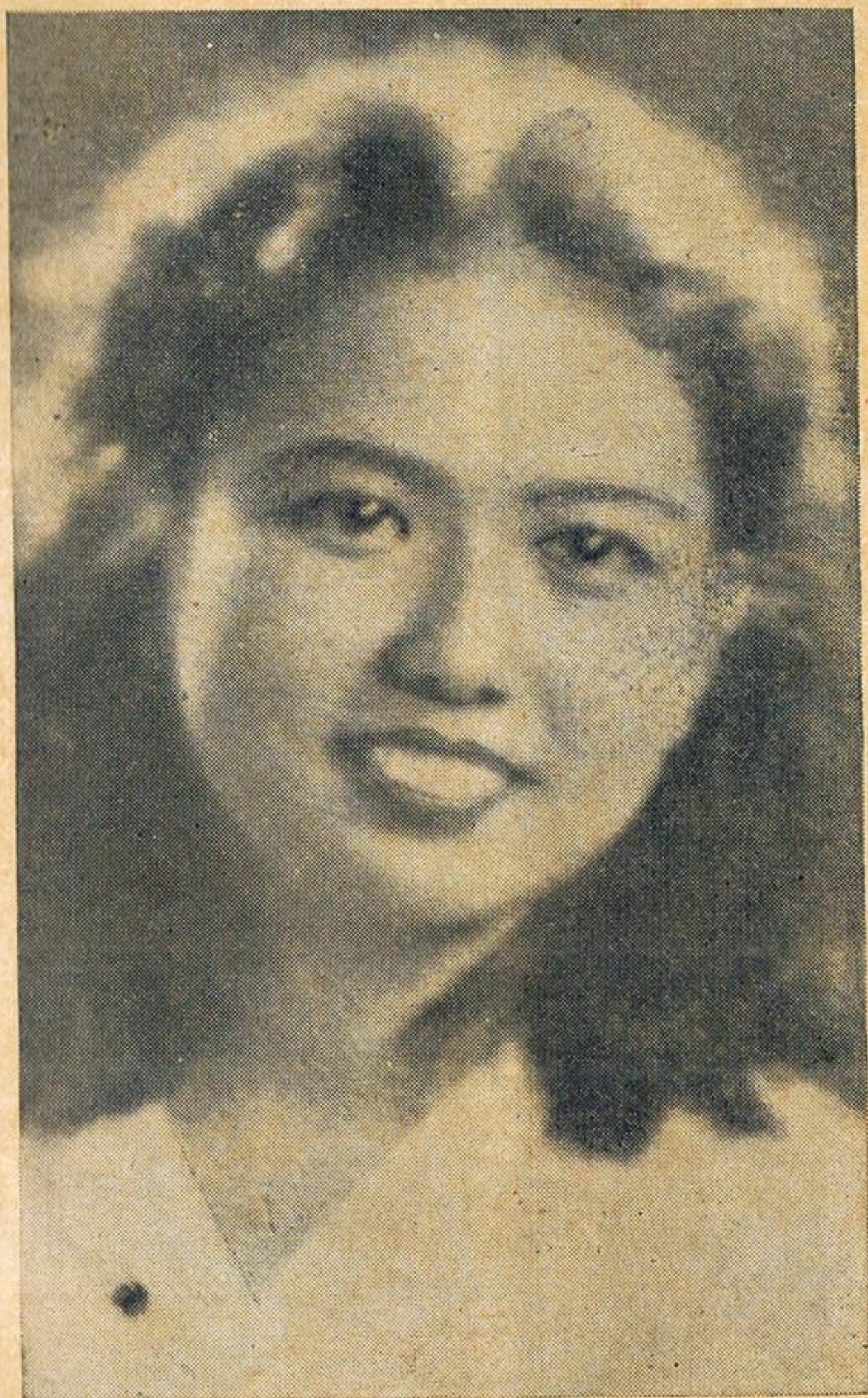
ความจริงเรื่องเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ ได้เคย
บรรยาย ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในระหว่างที่
การฝึกอบบรมข้าราชการระดับกระทรวง เมื่อเดือน
กันยายน ๒๕๐๐ น ข้าพเจ้าจึงได้เขียนเรื่องขึ้นตาม
แนวที่บรรยายไว้ในวิชามนุษยสัมพันธ์

มนุษย์สัมพันธ์เป็นศาสตร์แขนงใหม่ และโดยมาก
ต่างตำราก็มักจะเริ่มเรื่องแตกต่างกันไปบ้าง นอกจาก
นี้ เนื่องจากเป็นศาสตร์เพิ่งเริ่มแพร่หลาย ดังนั้นการ
คาดคะเนคุณค่าอาจจะค่อยไปบ้าง แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่า
ความตาหงหรือความแพร่หลายในมนุษย์สัมพันธ์
ศาสตร์นี้ คงจะได้มีชนภายในระยะเวลาอันสั้นเพื่อ
ชดเชยการที่ได้สูญเสียไปซึ่งศาสตร์แขนงนี้ โดยทำให้
มนุษย์อยู่ในภาวะที่น่าพึงพอใจ คุณค่ากำลังเลื่อมโทรม
ลง และองค์การก็หย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร

บุญกุศลและกุศลบุญราศีอื่น ๆ ที่ท่านเจ้าภาพได้
บำเพ็ญเนื่องในการพิมพ์หนังสือพระรัตนวงจรมฤต
ผล คิดบันทึกไว้ให้สำเร็จหิตุขัตติวิบุตมบุญผล แก่
นางสาว เกยูร ศรีโกศา ผู้ดวงดับไปตามควรแก่คติ
วิสัยในสัมปราชญ์ภาพทุกประการ ฯ

นันท์ สัมิตเวช

๑๑ ธันวาคม ๒๕๐๐

น. ส. เกษุร ศรีโกศา

ชาตะ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มตะ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๐

ประวัติ

เกิด น. ต. เกยร ศรีโสภา เป็นบุตรคนที่หนึ่ง
ของนายประวรรณ และ นางประยงค์ ศรีโสภา เกิด
เมื่อวันเสาร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๗๕ เวลา ๑๘.๐๕ น.
ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ ปีวอก ณ ตำบล
พระยา อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร ตั้งชื่อว่า
เกยร (Keyura) เมื่อวันท ๒๘ สิงหาคม ๒๔๗๕
เวลา ๑๓.๐๐ น. การที่ไดตั้งชื่อว่า “เกยร” นั้น
เพราะเหตุเมื่อตั้งครรภ์มารดาฝันว่า ได้สวมใส่สร้อย
อ้อนอันสวยงาม แต่เจ้าของสร้อยหายไป

อุปนิสัย เมื่อเด็กไม่จุจกจนบิดามารดา เชอ
ฟังคำสั่งสอน เมื่อโตเป็นคนสุภาพอ่อนโยนมีอารมณ์
เยือกเย็น และร่าเริงอยู่เสมอ รักเด็กและเลี้ยงสัตว์
รู้จักช่วยรู้จักงาน รู้จักกาละเทศะ ไม่มีแรงชน ไม่
เย่อหยิ่ง ไม่รังเกียจหยียดหยามผู้ต่ำกว่า ทักทาย
ปราศรัยด้วยดี ประกอบด้วยเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ

เคารพนบถ ^{๕ ๔ ๒} เชอพงผดุงกว่า
๓ ๒

การศึกษา เมื่ออายุได้ ๖ ปี ได้เข้าศึกษาเริ่ม
แต่ชั้นอนุบาล ในโรงเรียนมาแตร์. เดอวิทยาध्य จน
สำเร็จได้ประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษา ๖ เมื่อ พ. ศ.
๒๔๘๒ ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนพลิชยการพระนคร
(สมัครเข้าสอบเตรียมอักษรศาสตร์ไม่ได้ เกรงเสีย
เวลาการเรียนจึงต้องเข้าเรียนทางอาชีวศึกษา) สำเร็จ
ได้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนก
พลิชยการเมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๕. ระหว่างรับราชการ
ได้เข้าศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมที่ A.U.A. และได้
สมัครขอรับทุนการศึกษากากรัฐบาลออสเตรเลีย เพื่อ
การศึกษาวิชการบัญชีต่อ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข
ได้เสนอไปยัง ก. ศ. ว. เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม
๒๕๐๐ แล้ว

รับราชการ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ได้
เข้าทำงานในหน้าที่ พนักงานบัญชีในกองอาหารและ

ยา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้รับเงิน
Counter-part Fund และเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้รับบรรจุเป็นข้าราชการสามัญ
ตำแหน่งพนักงานบัญชีในกองส่งเสริมอาหาร กรม
อนามัย กระทรวงสาธารณสุข จนถึงวันถึงแก่กรรม

อวสาน น.ต. เกยูร ศรีโกศา ได้รับคำสั่งของ
ทางราชการให้ร่วมไปสำรวจภาวะการค้าและบริโภค
เกิดด้วยไปแต่ดัดเยี่ยมไอโอเดท ณ จังหวัดแพร่และ
น่าน ได้เดินทางจากกรุงเทพ ฯ โดยรถไฟ เมื่อ
วันที่ ๒๓ สิงหาคม ได้ปฏิบัติราชการอยู่ที่จังหวัดแพร่
และน่านจนถึง วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๐ จึงเดินทาง
กลับถึงกรุงเทพ ฯ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๐
เมื่อถึงกรุงเทพ ฯ แล้วรู้สึกไม่สบายมีอาการมึนศีรษะ
และครั่นตัว แต่คงไปปฏิบัติราชการตามปกติจน
ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๐ ต้องนอนเวียนศีรษะ
มาก เมื่อวัดปรอทปรากฏว่าไข้สูงถึง ๓๐.๔ จึงได้

ขอเชิญแพทย์มาตรวจรักษา ต่อมาตัวเหลืองมีอา-
 การอาเจียนอย่างแรง รับประทานอาหารไม่ได้เลย
 และต่อมามีอาการปวดในท้องอย่างมาก แพทย์ให้
 ยาระงับปวดอาการค่อยทุเลาลงบ้าง แพทย์ได้เอา
 ใจใส่ให้การรักษาเป็นอย่างดี แต่ก็ลดความ
 สามารถที่จะรักษาชีวิตไว้ได้ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวัน
 อังคารที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๐๐ เวลา ๕.๐๐ น. เศษ
 (ถิ่นทางโหราศาสตร์ อาจเป็นคณวณจันทร์ที่ ๘
 สิงหาคม ๒๕๐๐) สิริอายุ ๒๕ ปี ๓ เดือน ๑๓ วัน
 ๒๕ ทงนยงความโศกเศร้าให้แก่บิดามารดา และน้องๆ
 เป็นอย่างมาก.

อนุสาวรีย์แห่งความรัก

สุดที่รักของพ่อเอ๋ย

การที่ถูกได้จากพ่อแม่ไปโดยไม่มีวันกลับมา
หาอีกโดยเร็วเช่นนั้น ถูกเป็นลูกคนหัวบซึ่งเป็นผู้ที่
รัก กระทำให้พ่อแม่ต้องเศร้าโศกอาลัยถึงอย่าง
สุดซึ่ง จนไม่สามารถจะพรรณนาได้ แม่ต้องร้องไห้
ถึงเป็นลมในทันใดเมื่อถูกขาดใจไป คงเป็นกรรม
แต่ปางก่อนมาบันดาลให้ได้รับทุกข์ในครั้น เพราะ
ในชาติปัจจุบันพ่อแม่และลูกเกยรของพ่อได้ประกอบ
แต่ความติดต่อกันทางนั้น โดยเฉพาะลูกเองดูเหมือน
จะเกิดมาเพื่อช่วยผู้อื่นโดยแท้ นอกจากจะช่วยพ่อ
แม่และน้อง ๆ เป็นอย่างใดแล้ว สำหรับผู้อื่นลูกก็
ช่วยเขา ใครจะออกปากให้ช่วยอะไรตลอดถึงเรื่อง
เงินที่ช่วยได้ลูกเกยรเป็นต้องช่วยเหลือ

พ่อยังนึกถึงความน่าเอ็นดูของลูกอยู่เสมอ เมื่อลูก
เด็ก ๆ ลูกเป็นเด็กหญิงที่สวยน่ารักมากผิวขาวนวล

ตะเขียดเจ้าเนื้อตาโต คาน้ำตาตแก่ คาชาวดัวฟ้าเข้ม
 ผมน้ำตาตแก่เส้นตะเขียดอ่อนนุ่ม ไม่รบกวนจุ
 กับพ่อแม่ ไม่เคยเจ็บป่วยร้ายแรงที่ต้องวิตกกังวล
 ลูกเป็นคนได้ง่าย วันหนึ่งพ่ออุ้มไปหาญาติทวด
 วัดแก้วฟ้า ถิ่นดีพระยา เดินผ่านห้องแถวซึ่งเป็น
 อยู่ของชาวจีนเป็นจำนวนมาก มีหญิงจีนร้องเรียกให้
 พวกพ่อออกมาดูกัน พ่อก็นึกว่าเขาคงเห็นว่าเด็ก
 ลูกตัวมออยู่ด้วยน้ำตา แต่เวลาเดินกลับจากบ้านญาติ
 มีหญิงจีนตั้งอายุขอให้พ่อหยุดเพื่อขอตุ๊ก เมื่อเขาได้
 พิจารณาตุ๊กโดยตะเขียดแล้วก็พูดเป็นภาษาจีน พ่อเขา
 ใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง เขาก็พูดเป็นภาษาไทยว่า ตุ๊ก
 ดอดมาก เติงให้ดี ๆ แล้วพ่อก็พาตุ๊กกลับบ้าน
 ทนทนอมเตยงตุ๊กมาจนถึงวันเข้าโรงเรียนและดำเ็จการ
 ศึกษาและเข้ารับราชการ

ระหว่างเป็นนักเรียน ปรากฏว่าตุ๊กเป็นที่ชอบ
 ของเพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกัน เพราะเคยไปมาหาสู่

กันและเมื่อพ่อพาถูกไปในงานต่าง ๆ มักจะมีเพื่อน
 นักเรียนโรงเรียนเดียวกันมาทักทายด้วยเสมอ ครู
 บาอาจารย์กับบอกกับแม่ว่าถูกเป็นคนดีดีมาก และ
 ระหว่างรับราชการ ก็มีเพื่อนข้าราชการชอบพอกัน
 อยู่มาก เพราะถูกเป็นคนเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเพื่อนฝูง
 จะไปติดต่อกับท่านผู้ใด ก็ได้รับความกรุณาเป็นอย่างดี
 ด. เพราะถูกเป็นคนสุภาพอ่อนโยน พ่อชอบชอบพระ
 คุณท่านข้าราชการที่ได้กรุณาแก่ถูกไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ลูกเกียรของพ่อไม่ชอบแต่งตัวฉูดฉาด หูหร่า
 ชอบแต่งเรียบ ๆ และสุภาพ เวลาไปทำงานไม่แต่ง
 หน้าทาตบสัคก แต่งกายตามระเบียบของทางราช-
 การ คือนุ่งถุงหรือกระโปรงสีน้ำเงินแก่หรือสีดำเสื้อ
 ขาวแบบเรียบ ๆ รองเท้าสีดำหนังกลับสีน้ำตาล
 คอว เวลาไปเที่ยวจึงทาตบสัคกพอดแต่งเรือ ๆ
 ตัวนอนของใบหน้าไม่ได้แต่งเลย ผมบางครั้งรวบ
 ไว้ข้างหลัง บางครั้งเกล้ามวยดูจันทร์ เดือนฟ้าใส

ดีบ้างแต่เป็นสัณฐาน ๆ เช่นเขียวอ่อน หรือชมพูอ่อน
 ถูกเคยบ่นว่าแฉะด้วยยาก เพราะคือนางจะอ่อนพ่อ
 เคยช้อกระโปรงมาฝากจากอเมริกา ชอร้องให้ถูก
 สวม ถูกก็ไมยอมสวมอ้างว่ากระโปรงอย่างนั้นคนอ่อน
 สวมแล้วไม่สวย พ่อเคยพาถูกไปตั้งเกตุแพ้นแบบ
 คณิตคกแถวบางรัก คอตงแต่ถนนสี่พระยา ถนน
 สุริวงศ์ จนถึงบางรักตั้งเหล่านี้อยู่ในความทรงจำ
 ของพ่ออยู่เสมอ

ถูกเคยรของพ่อ ทำหน้าที่แม่บ้านแม่เรือนได้เป็น
 อย่างดี ถูกรู้และทำได้ในการหุงต้มอาหาร เมื่อไปรับ
 ประทานอาหารที่ไหนหรือยกจามาทำได้ เลือฝัก
 ชักริดได้อย่างปราณีต การเย็บปักถักร้อยและซ่อม
 เข็มเลื้อฝาทหารุด ถูกก็ทำได้เป็นอย่างดี ครึ่งหนึ่ง
 พ่อจะไปธุระข้างนอก เผอิญทางגעถูกตัวดีตัวก็
 เป็นร ถูกก็รับผิดชอบให้สักครู่เดียวไม่นานเลย
 ถูกก็นำทางגעมาให้พ่อ พ่อตอจริงไม่เชื่อว่าถูกทำ

เพราะฝีมือไม่แพช่ายชมตรอกถ่วงออกเลย จึงถามว่า
 “นี่ดอกทำหรือ?” ดอกตอบว่า “ก็ใครจะทำเล่าพ่อ”
 และคราวหนึ่งได้บอกเล่าให้น้อง ไปในงานของมหาวิทยาลัย
 ยาศัย ใช้เวลาเพียงเล็กน้อยก็ทำได้อย่างสวยงาม การ
 จัดดอกไม้ดอกก็จัดได้ดี ในงานต้อนรับชาวต่างประเทศ
 ทัศคราวหนึ่งซึ่งกระทรวงสาธารณสุขจัดขึ้น พ่อได้
 เดินทางไปดูก่อนแขกจะมา ได้พบแจกันดอกไม้หนึ่ง
 ชุดดูตามากจึงได้กล่าวชมการจัดดอกไม้ว่า ใครจัดนะ
 เก่งจริง มีผู้ทายนรขอยุทหนบบอกว่า อ้าว! ไม่ทราบ
 ดอกหรือกับตรของท่านเองเป็นผู้จัด พ่อไม่คิดเลยว่า
 ดอกจะทำได้ดีถึงเพียงนั้น เพราะยังไม่เคยแสดงให้พ่อ
 เห็นเลย

ดอกเข้าใจในการแต่งกายเป็นอย่างดี สำหรับตัว
 ดอกเองก็รู้จักแต่งตัวให้เหมาะกับรูปทรง และกาตเทศะ
 และยังช่วยแต่งตัวให้น้อง ๆ อีก สำหรับน้องหญิงคน
 โดก็ช่วยเต็มใจให้ สำหรับน้องชายก็ช่วยดีเสมอทางเก่ง

ให้ว่าเหมาะสมดีหรือไม่ และตีในเรื่องผมว่ายาวไป
หรือสั้นไป สำหรับน้องหญิงคนเล็กช่วยโดยตลอด
เช่นอาบน้ำ ถักเบาะ หรือรวบรวมให้ หาเสื้อกระโปรง
และแต่งตัวให้ก่อนไปโรงเรียนทุกวัน (เวตาเย็นและ
กตางคินยังด่อนหนึ่งดอ และแนะนำให้ทำการบ้านให้
น้องคนนอกด้วย) สำหรับแม่เมื่อจะไปในงานใหญ่ ๆ
ถูกก่อก่ตามผมและจัดเสื้อผ้า กระเป๋าและรองเท้าให้
เหมาะสม สำหรับพ่อถูกก่เคยเตือนว่าเสื้อกางเกง
ชุดนั้นชุดนี้พอใส่ซ้ำมากไปควรเปลี่ยนได้แล้ว กาง
เกงกันดำแล้วควรเปลี่ยนใหม่ และในงานราชพิธีเข้า
ถูกก่ถามพ่อว่างานนั้นพอจะไปเข้าไหม แต่งตัวอะไร
เดมยศ ครองยศ หรือปรกติแล้วถูกก่จัดไว้ให้อย่าง
เรียบร้อย และช่วยแต่งให้ด้วย

การพยาบาลถูกก่ทำได้อย่างดี เมื่อคนในครอบครัว
ใครเจ็บป่วยก็ช่วยในการพยาบาล ทำให้ทุกอย่าง
โดยไม่รังเกียจ เช่นเมื่อคราวหนึ่ง น้องชายแอมหัด

รถจักรยาน เกิดมีแผลฟกช้ำที่เท้าแต่ปิดไว้ไม่บอก
 กตวฤกต ต่อมาเกิดเป็นหนองเดินไม่ได้แล้วจึงทราบ
 กัน เป็นแผลตกและชอนมองเห็นเส้นเอ็น แม่เองก็
 ด้ไม่ได้ ถูกเกยรเป็นผู้พยายามทำแผลให้จนหายเป็น
 เวลายาวอาทิตย์ ตามธรรมเนียมของผู้เจ็บป่วยมัก
 เบื่ออาหารถูกเข้าใจจัดหา ภาชนะใส่อาหารให้คน
 รับประทาน คือ ภาชนะที่ด้วยสอาดไม่มกดินคาวเหมาะ
 สัมกับชนิดของอาหาร และหากดินออกเคอโคโดย
 ด้หอมเย็นชื่นใจ สำหรับไว้ใช้ดัดว เป็นต้น

ก่อนที่ถูกเจ็บ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ถูกได้จัด
 กระเป๋าเดินทาง เพื่อไปราชการจังหวัดแพร่ เมื่อจัด
 ด้เสร็จแล้วถูกก็เข้านอน พ่อเด็กอ่านหนังสือแล้วก็
 อาบน้ำจะเข้านอน เมื่อญัตวแมลงอะไรชนิดหนึ่งบิน
 เข้าไปในหูข้างขวาของพ่อ เมื่อถูกทราบก็ออกมา
 ช่วยแคะให้พ่อ และเรียกน้องมาช่วยส่องไฟฉายให้
 ด้แมลงนั้นตัวใหญ่คนเขาไปดักเข้าทุกที่ ถูกได้

พยายามแคะออกได้ท่อนหาง หิวและบักอยู่ดกเกือบ
ถึงแก่วห ดูกับบอกว่าแคะไม่ได้แล้วมองไม่ใคร่เห็น
กต้วโดนแก่วห ฟรุ้งให้พ่อไปหาหมอ เพราะดู
จะต้องเดินทางไปราชการต่างจังหวัดฟรุ้ง พ่อกับบอก
ให้ลูกไปนอน คงไม่เป็นไรเพราะมันไม่คันแล้ว เข้า
พ่อก็ไปหาหมอให้แคะออกและได้ยาให้ ตอนเย็นพ่อ
กลับจากทำงาน แม่บอกว่ามรดกของท่านหัวหนามารับ
ที่บ้าน แม่และน้องมาส่งที่หน้าบ้าน รุ่งขึ้นน้องชาย
ก็เดินทางไปประเทศเขมรกับอาจารย์ เพื่อถ่ายภาพ
นครวัด ทางบ้านรู้สึกเหงาิดหน่อย เพราะด้มาชิก
ในครอบครัวจากบ้านไป ๒ คน แต่จิตใจยังดีอยู่เพราะ
ไม่กี่วันลูกก็กลับ และดูก็เที่ยวไปต่างจังหวัดมา ๒-๓
คราวแล้ว วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๐ ลูกก็กลับและ
อีก ๒ วันน้องชายก็กลับ ในวันที่ลูกกลับนั้น ตอน
เย็นพ่อกลับจากทำงาน เห็นลูกนั่งอยู่ที่โต๊ะอาหาร
แต่ไม่ได้รับประทานอะไร มองไปทางแม่น้ำ พ่อเดิน

เข้ามาตักน้ำดื่ม ๆ พ่อจึงร้องขึ้นว่า “อ้าว ! ตัก
 กลับมาแล้วหรือ ทำไมไม่ตักพ่อโต๊ะ และไม่ถามถึงพ่อ
 ด้วย ” ตักก็ตอบอ่อย ๆ ว่า “หนูมีน้ศรัทธา หู
 ของพ่อเข้าใจว่าหมอกคงจัดการเรียบร้อยแล้ว ” แล้ว
 พ่อชนไปเปิดหน้าต่างแล้ว ตัว เมื่อลงมาข้างล่างตัก
 ก็นั่งเฉยอยู่ พ่อคิดว่าตักคงเหนื่อยจึงไม่รบกวน
 เลยออกไปนั่งพักข้างนอก ตอนเย็นเวลาดจะรับประทานอาหาร
 ชั่วจึงทราบว่ตัก ซอไก่ย่างมาจากสถานีรถไฟที่
 รถไฟผ่านกับดั้มมาจากจังหวัดแพร่ ตามปรกตินั้น
 เมื่อตักกลับจากต่างจังหวัด เมื่อพบพ่อตักจะดีใจว่าเรี
 วังทักพ่อก่อน หนูซอตั้งหนั่งหนมาฝาก — พ่อแม่
 แตะน้อง การเดินทางสะดวกหรือไม่ พักที่ไหน เจ้า
 ของบ้านเออเพื่อคิดเหตอเกิน จังหวัดนั้นเป็นอย่างไร
 อาหารการกินเป็นอย่างไร ตักก็เล่าให้ฟังโดยละเอียด
 พ่อไม่ต้องถาม

วันที่ ๒๗-๒๘-๒๙-๓๐ สิงหาคม ตักจะไปทำงาน

ตามปรกติ บอกว่ามั่งงานค้างอยู่ เพราะหยุดไป
 ๔-๕ วัน วันที่ ๓๑ สิงหาคม เป็นวันเสาร์หยุด
 ราชการตักกัณนอนพัก สอบถามตักกัณบอกว่าบางเวลา
 เวียนศีรษะมาก เขานอนพักคอยยังชั่ว แต่ดื่มรับ
 ประทานอาหารได้ เห็นวันนั้นแม่ทำขนมจันทน์ยาตัก
 รับประทานได้ถึง ๒ จาน พ่อร้องทักว่าจะมากไป
 รุ่งขึ้นวันที่ ๑ กันยายน เป็นวันอาทิตย์ น้องหญิงคนโต
 จะไปส่งเพื่อนไปต่างประเทศ ที่ท่าอากาศยานดอนเมือง
 ตอนเช้าพ่อได้ถามตักกัณว่า จะไปด้วยไหม ตักกัณบอกว่า
 ไม่ไปจะนอนพัก ตามปรกตินั้นจะไปไหนก็นักจะไป
 ด้วยกันหมด โดยเฉพาะท่าอากาศยานดอนเมืองตัก
 กัณนั่งรถไปดูเครื่องบินและคนโดยผ่านด้วยเล่นเมื่อ
 กลับจากดอนเมืองพ่อแม่และน้อง ๆ ก็เคยไปรับ
 ประทานอาหารกลางวัน และขอขนมจิบชาละเปามา
 ฝากตักกัณ ๆ ก็รับประทานได้ ตอนบ่ายตักกัณก็นอนอยู่
 อีก พ่อจึงสงสัยได้วัดปรอทดูปรากฏว่า ปรอทขึ้น

ถึง ๓๐๔. พ่อกริบให้ยาแก้ไข้ ค้อยา โคโคไพริน ซึ่ง
 มียูเมื่อไข้หวัดใหญ่ระบาด ตอนเย็นวัดปรอทอก
 ปรากฏว่าปรอทยังไม่ลด พ่อคิดว่ายากยังไม่แดง
 ฤทธิ เพราะเพิ่งรับประทานครึ่งเดียวจึงให้อีกครึ่ง
 หนึ่ง ตอนกลางคืนลูกก็นอนเป็นปกติ ตอนเช้า
 วันที่ ๒ กันยายน พ่อวัดปรอทปรากฏว่ายังไม่ลด พ่อ
 ตั้งสัยว่าเป็นไข้ไทฟอย ระหว่างนั้นพ่อไม่ค่อยว่าง
 เพราะต้องไปรับการอบรมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 จึงถามว่าลูกจะอยู่โรงพยาบาลไหม? ลูกไม่ยอม
 ไปจึงให้แม่ไปเชิญแพทย์มารักษา เมื่อแพทย์ได้ตรวจ
 ดูแล้วสั่งให้ยาแก้ไข้ต่อไป และบอกว่าเข้าใจว่าไม่
 ไข้ไข้ไทฟอย เพื่อสะดวกแก่การรักษาพยาบาล ส่ง
 โรงพยาบาลจะดีไหม พ่อบอกว่าได้ถามลูกแล้ว
 ลูกไม่ยอมไป แพทย์ก็ไม่ว่าอะไรได้รักษาเป็นอย่างดี
 คียง มาเยี่ยมทั้งเช้าทั้งเย็น เมื่อโทรศัพท์ไปก็มาทันที
 การที่พ่อถามลูก เพื่อให้ไปรักษาที่โรงพยาบาลนั้นพ่อ

รู้สึกเศร้าใจอยู่แล้ว โดยรู้สึกว่าเป็นเหตุที่พ่อแม่
 วางประการหนึ่งและตกเพ่งเริ่มเจ็บประการหนึ่งทำไม
 จึงรีบได้ออกได้ลูกให้ออกจากบ้าน ไปอยู่โรงพยาบาล
 ถ้าแพทย์พาไปพ่อแม่จะต้องเสียใจอย่างมากความรู้สึก
 พ่อเข้าใจว่า เป็นความรู้สึกนึกคิดของวิญญาณทั่ว
 ไป ทั้งนี้ เกิดจากความรักและความสงสาร แต่ที่
 ลูกนั้นถ้าการเจ็บป่วยไม่ใช่การเจ็บป่วย เล็ก ๆ น้อย ๆ
 แล้วควรส่งโรงพยาบาลทันที เพราะที่โรงพยาบาล
 ย่อมมีแพทย์พยาบาลและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวก
 ความสะดวก ในการรักษาพยาบาลได้มากกว่าอยู่
 ที่บ้าน

ในระหว่างที่พ่อแม่ไปรับการอบรมนั้น ใจของพ่อแม่
 จดจ่ออยู่กับลูกตลอดเวลา ครุ่นคิดว่าปานฉะนี้
 ลูกจะเป็นอย่างไรบ้าง จะคอยยังชั่วหรือเป็นมาก
 ชน ภาวนาขออย่าให้ลูกเป็นอันตรายเลย ลูกเป็น
 โรคอะไรแน่ เกิดจากเหตุอะไร จะรักษาให้หายได้

อย่างไร บางตอนพ่อฟังคำบรรยายไม่รู้เรื่อง เพื่อน
 เวียนบางคนถึงทักพ่อว่า เอ๊ะ ! ทำไมซึม ๆ ไป
 พ่อจึงบอกว่าลูกสาวคนหัวบ่เจ็บ เขาถามต่อไปว่า
 แต่งงานแล้วหรือยังพ่อตอบเขาวายัง แล้วเขาก็บอก
 ว่าต้องเอาใจได้หน่อย พ่อก็บอกว่ากำลังเป็นทุกข์
 อยู่แล้วก็เลยบ่นไป การที่เพื่อนถามถึงการแต่งงาน
 คงหมายความว่า ถ้าแต่งงานแล้วก็เป็นเรื่องสามี
 ของลูกที่จะต้องเอาใจได้ดูแลรับผิดชอบตามหน้าที่ ถ้า
 ยังไม่ได้แต่งงานก็เป็นหน้าที่ของบิดามารดา ที่จะ
 เอาใจได้ดูแลรับผิดชอบตามหน้าที่ ในระหว่างที่
 ลูกเจ็บฝนตกทุกคืน อากาศเย็นเฉียบ

เวลาเย็นวันที่ ๖ กันยายน เพื่อนที่โตไปศึกษาและ
 ทำงานในอเมริกาได้มารับประทานอาหารกันที่สโมสร
 หน้าบ้านซึ่งได้นัดกันไว้ก่อนลูกเจ็บ พ่อจะขอตัวไม่
 ออกมาร่วมรับประทานด้วย เพราะเป็นห่วงลูกแต่แม่
 ขอให้พ่อออกมาร่วมรับประทานด้วย บอกว่าจะเลี้ยงกิริยา

เพราะอยู่ที่บ้านตนเอง ไม่ต้องเป็นห่วงลูก แม่จะดูแลให้ แล้วย่อก็ออกมาช่วยด้วย แต่รู้สึกว่าการหาอาหารและการสนทนาไม่ได้รับผลตอบแทน

เวลาบ่ายวันที่ ๘ กันยายน ลูกมีอาการปวดท้องอย่างแรงถึงร้องครวญคราง ลูกขอกระเบาบ้านาร้อนแม่ก็จัดหามาให้ พ่อได้โทรศัพทเรียนให้แพทย์ทราบแพทย์ได้กรุณามาทันที เมื่อตรวจอาการแล้วก็สั่งยาบรรเทาปวดให้ ตอนหัวค่ำแพทย์มาเยี่ยมลูกอีก พร้อมด้วยเพื่อนแพทย์ด้วยกันรวม ๓ คน เมื่อแพทย์กลับแล้วพ่อไปหาลูกโดยยืนลูกพุดกับแม่ให้จัดข้าวและกับได้กะทงพร้อมด้วยเมี่ยง ๒ คำด้วย แม่บอกว่าจะจัดให้ พ่อเห็นว่าคำแล้วจะจัดอย่างไรนั้น จึงรีบไปจุดธูปบอกผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายว่า ตามที่ลูกบอกให้ท่านนั้น ขณะนั้นยังจัดให้ไม่ทัน พรุ่งนี้แต่เช้าจะทำบุญได้บาตรอุทิศกุศลให้ เมื่อลูกเกยรหายแล้วจะได้จัดถวายให้ตามความประสงค์ แล้วย่อก็กลับเข้าไปหาลูกอีก ลูกยัง

ปวดท้องเป็นพัก ๆ พ่อออกมาหนึ่งพักข้างนอกคอย
 กำหนดเวลาจะได้รับประทานยาตามที่แพทย์สั่งไว้ พ่อ
 ได้เวลา พ่อก็เข้ามาปลุกพยางดุกให้รับประทานยา
 จับมอดูกูรูดักเย็นแฉะมีอาการคันนิด ๆ จับทเทารูดัก
 เย็น เมื่อให้รับประทานยาแล้ว พ่อก็ลงมาโทรศัพท์
 เรียนถามแพทย์ในอาการของดุก แพทย์สั่งให้ยาแฉะ
 วางกระเป๋านารอนทม่อแฉะเท้า พ่อแม่แฉะน้องหญิง
 หญิงคนโตช่วยกันจัดทำตามแพทย์สั่ง พ่อรููดักงวง
 นอนจึงฝากแม่แฉะน้องคอยเฝ้าดุกไปก่อนพ่อจะไปจับ
 ดักนิดหนึ่ง เพราะพ่อได้ออดนอนมา ๖-๗ คืนแล้ว
 ได้พยาบาลดุกจนสุดความลำบาก ได้ออดนอน อาหาร
 รับประทานไม่ได้ คอยเฝ้าดุก คอยเอาใจดุก เวลา
 กตางวันคอยบัดยุงให้ดุกโดยผลัดกับแม่แฉะน้อง เพราะ
 ถ้าเฝ้ามั่งดุกจะอบอ้าวนอนไม่สบาย เวลาดุกนอน
 พ่อก็เช็ดหน้าเช็ดซอกคอแฉะแขนให้ไฉ้ออ เดอโคโดย
 แฉะแบ่งทดุกชอบ เกด้าผมให้ดุกเหมื่อนเมื่อดุกยัง

เด็ก ๆ อยู่ เพราะผมดูยาว คอยบ่อนข้าวให้ดู
 เพราะดูหนังไม่ได้เวียนศีรษะ พองบไปได้นิดเดียว
 ได้ยินเสียงกุกกักพอจึงดูขึ้นมาดู แม่บอกว่าดูจะ
 ง่าย พอบอกให้แม่ใช้ที่สำหรับนอนง่าย แม่บอกว่า
 ดูไม่ยอมนอนง่าย ๆ ไม่ออกจะชอนั้กระโถน แม่
 กับน้องหญิงคนโตช่วยกันพยุงดูชอนั้กระโถนบนเตียง
 นั้อยู่สักครู่ ดูชอนั้กระโถนทีพน เมื่อดูจะลงจาก
 เตียง แม่กับน้องพยุงดูไม่ไหว พอก็จำเป็นต้อง
 เข้าไปช่วยพยุงดูจากเตียงให้ชอนั้กระโถน ให้กัม
 ศัรษะไวบนทนอนบนเตียงอีกสักครู่ ดูบอกว่าหนาว
 พอจึงหาผ้าห่มให้ มองดูหน้าดูเห็นชัดมาก มือแตะ
 เทาเย็นเฉียบ พอจึงบอกแม่ว่าให้ชอนั้ไม่ได้แล้ว ต้อง
 ให้นอน จึงช่วยกันพยุงจะให้นอนบนเตียง แต่
 ล้ามคนช่วยกันพยุงไม่ไหว พอจึงบอกให้นอนกับพน
 ก่อน พอให้นอนเรียบร้อยแล้ว พอกรับลงมาโทรศัพท์
 เวียกแพทย และปลุกน้องชายให้ขับรถไปรับแพทย

โดยเร็วที่สุด แล้วย่อกรบวงชนมาดลก ลูกจะขอ
 หนึ่งกระโถนอีก พ่อบอกว่างั้นไม่ได้ ลูกต้องนอกพักผ่อน
 ก่อน ลูกบอกว่างั้นได้แล้ว พ่อเห็นอาการของลูก
 ไม่ดี จึงช่วยกันหาหมอนหลาย ๆ ใบซ้อนให้สูง
 พยุงลูกให้เอนบนหมอนแล้วบอกว่างั้นแล้วลูก ลูก
 บอกว่างั้นยังนอนอยู่นี้ แม่และน้องช่วยกันปิดอบว่า
 หนึ่งแล้ว พ่อคิดว่าหาชีวิตจริงไม่พบตกใจแต่พยายามระวัง
 ไว้ ลึกครู่ได้ยินเสียงกรอก ๆ ในคอ ๒-๓ ครั้งแล้วก็
 เงียบไป ลูกถามตาจนแล้วก็หลับสนิท พ่อและแม่
 เรียกลูก ๆ ไม่ไหวคังเคย พ่อกับน้องยังช่วยกัน
 ผายปอด ขณะนั้นแพทย์มาถึงพอดี รับผิดชอบบำรุง
 หัวใจก็ไม่ได้ผล ลูกได้สิ้นใจเสียก่อนแล้ว โอ้! ลูกรัก
 ของพ่อเอ๋ย พ่อไม่นึกเลยว่า ลูกจะจากพ่อไปอย่าง
 รวดเร็วเช่นนั้น แม่และน้องร้องไห้ แม่เป็นลม น้อง
 ต้องประคองไปพักอีกห้องหนึ่ง พ่อพยายามไม่ให้
 ร้องไห้เพราะถ้าพ่อร้องไห้แล้วงานจะเสียหมด เพราะ

พ่อเป็นพ่อบ้าน และจะทำให้แม่มีอาการมากไปอีก
ด้วย พ่อจึงต้องบังคับตัวไว้ ด้นทนากับแพทย์ไป
พดาง เมื่อแพทย์กดับแล้ว พ่อจึงนั่งถึงเวลาดำ มอด
นาฬิกาปรากฏว่าเป็นเวลา ๐๕.๑๕ น. ของวันที่ ๓๐
กันยายน ๒๕๐๐ พ่อจึงจัดร่างอันปราศจากวิญญาณ
ของลูกซึ่งนอนอยู่กับพนักให้นอนตรงและคลุมผ้าไว้ก่อน
และคอยเฝ้าดูลูก เห็นหน้าลูกยิ้มแย้มแจ่มใส หดัยคา
พรมอยู่เต็มือนนอนหลับไม่แสดงอาการเจ็บป่วยอย่าง
ใด พ่อหวังให้ลูกพ้นทุกข์พ้นมาอีก

พ่อส่ายหน้าได้มีผู้บังคับบัญชาชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการชั้นอาวุโสหลายท่านได้กรุณามาเยี่ยมศพลูก
พร้อมทั้งญาติและเพื่อน ๆ ของลูกได้มาเยี่ยมศพลูก
กันอย่างมากมายหลายคนร้องไห้ บางคนร้องไห้มา
แต่นอกบ้าน บางคนไม่เชื่อว่าลูกสิ้นลมแล้ว ขอจับ
ต้องตัวดู เพื่อนของลูกได้ช่วยกันแต่งตัวให้ลูกใหม่ พ่อ
จึงขอให้เขาสวมกระโปรงที่พ่อขอมาจากอเมริกา

ให้ดูก ช่วยแต่งหน้าแะเกด้ามให้เหมือนเมื่อดูก
 แต่งไปเที่ยวในงานต่าง ๆ ดูด้วยพรม พอกมดงดูหน้า
 ดูกเหมือนขนตาของดุกยังไหว ๆ อยู่ พอลงจับตัวดุก
 อนิจจา! ดูกตัวแข็งเดี๋ยเดียว เมื่อพอลงมานางรบแซก
 ตอนนพอร์ดกตนทนอย่างไรชอบกต น้ำตาไหลลงมา
 เอง แลพอกกตนไว้ได้ ด้นทนากับแซกต่อไปเป็น
 ปกติ แต่พอลอนกตางคนเมอการลวดพระอภิธรรม
 เสร็จแล้ว พอลเข้ามุงนอน พอลขอรับตำราภาพว่าพอล
 ร้องให้จนแซนเดื่อนนอนของพอลข่มไปด้วยน้ำตาทั้งสอง
 ข้างแะอ่อนใจหลับไปเอง โดยแม่ไม่เห็น

เมื่อได้ลวดพระอภิธรรมแะบ้ำเพัญกุศติดตามประ-
 เพนครบกกำหนดแล้ว ก็ได้นำศพลูกไปบรรจุไว้ณวัด
 มกุฏกษัตริยาราม ญาติแะเพื่อนของดูกกตบกันหมด
 แล้ว บรรยากาศทางบ้านเงียบเหงา เวลาอาหารเย็น
 แม่ต้องขอให้ยกอาหารมารับประทานข้างนอก เพราะ
 ทนคิดถึงดุกไม่ไหว โดยปรกติอาหารเย็นเคยนั่ง

รับประทานพร้อมกันหมดทั้งครอบครัวรวม ๖ คน ลูก
 เป็นผู้หญิงโกดหม้อขาว คอยตักข้าวให้พ่อแม่และน้องๆ
 กับข้าวส่งโตทพ่อแม่หรือน้องชอบก็คอยเตือนให้ บัดนี้
 ทนงของลูกว่างเปล่า ขาดลูกไป ๓ คน ทำให้เกิด
 ความรู้สึกเศร้าโศกเหลือเกินลูกเอ๋ย เวลากดางคืน
 ลูกเคยนอนกับน้องหญิงคนโต แม่จึงต้องไปนอนเป็น
 เพื่อนน้องด้วย พ่อได้เปิดตู้เสื้อผ้าของลูกดู เห็นจุด
 ว่างไว้อย่างเรียบร้อยเป็นปรกติ และยังมีตะกร้า
 ของเล่นที่ลูกชอบวางอยู่ด้วย พ่อรู้สึกตนทนและใจ
 หวิวต้องปิดตู้ทันที และเดยงกถึงเมื่อพ่อไปต่างประเทศ
 เทศลูกเคยจัดเสื้อผ้าบรรจุกระเบาะเดินทางให้พ่อ พร้อม
 ด้วยเข็มด้ายสีต่าง ๆ และกระดุม เพราะลูกทราบว่า
 การซ่อมแซมเสื้อผ้าแม่ติดกระดุมทีละเม็ด เขาเรียก
 ค่าจ้างแพงมาก จึงจัดเตรียมให้พ่อไปทำเอง เมื่อพ่อ
 คิดถึงบ้าน พ่อเปิดกระเบาะเห็นเสื้อผ้าและสิ่งของที่ลูก
 จัดและสิ่งของที่แม่และน้อง ๆ ฝากมาทำให้พ่อคิดถึงลูก

แม่กับน้อง ๆ อย่างมาก พ่อต้องปิดกระเบ้าทันที
แล้วออกมาคุยกับเพื่อน ๆ ช่างน่อก การปิดกระเบ้า
คราวนั้นพ่อยังได้มีโอกาสพบตูกได้อีก แต่การปิดตุ
เสื้อผ้าของตูกคราวนี้ พ่อไม่มีโอกาสพบตูกได้อีกเลย
ในโดกนี้ ทำให้พ่อเศร้าใจอย่างสุดซึ้ง

การที่ตูกต้องจากไปโดยไม่มีหวังที่จะกลับมาหา
พ่อได้อีก พ่อแม่และน้อง ๆ ก็ได้แต่ทำบุญอุทิศกุศล
ไปให้ ได้เห็นแค่รูปภาพของตูกเท่านั้น พ่อบอก
กับแม่ว่าในเรื่องอ่านเดินและเรื่องจริงในต่างประเทศ
และดูเหมือนในเมืองไทยก็มีผู้เล่ากันว่า ผู้ที่ตายไปแล้ว
บางคนวิญญาณกลับเข้าร่างของตนเองไม่ได้ ก็ไปเข้า
ในร่างของคนอื่นแล้วกลับมาหาครอบครัวตนเองได้ แม่
ขอให้ตูกเป็นอย่างนั้น ขอให้กลับมาหาพ่อแม่และ
น้อง ๆ อีก และกำลังหวังคอยกันอยู่

ส่วนที่ดีในอนุสาวรีย์แห่งความรักน หากจะ
บังเกิดประโยชน์แก่ผู้กรุณาอ่านแม่แต่บัดนี้แล้ว พ่อ

ขออุทิศกุศลนั้นให้ เป็นประโยชน์แก่ลูกเขยรของพ่อ
 ส่วนที่ไม่ดีพ่อขอรับไว้ทั้งหมดแต่ผู้เดียว

เมื่อลูกยังไปเล่น

ดมปราณ

พ่อแม่ผู้ดำราญ

จิตแผ้ว

เอนกทรพยนบสังการ

ญาเปรียบ ลูกญา

เดี่ยวลูกดั่งหนึ่งแก้ว

กอดไว้ หิวหาย

บุญกายแต่ภาพน

ยังคง

ตรงจิตพ่อพระวง

ไปเว้น

เดี่ยวลูกโลกเด็กดง

ซกหนึ่ง

ความดีชดนุกเว้น

หลบดี หนีบุญ

อาตุรเทวษชา

ในทรวง

ความทุกข์พ่อใหญ่หลวง

สุดแก่

ลูกรักดังดวง

ใจพ่อ

ลูกจากพ่อไครกแท้

หมดสิ้น สิ้นญาติ

ความตายมีทวาท

เกิดแก่และดับจริง

ไม่ควรจะประวิง

มัจจุไม่เว้นแม่

เกยรบับชีพแล้ว

เหลือแต่คราเมตย

ดังอินห่อนผ้าผืน

นอกจากกุศลไซ้

ขอเชิญพวกพี่น้อง

กอรปก่อบุญบังอบาย

เมื่อชีพดับสลาย

บุญก็จะคอยถา

พ่อขอทำบุญอธิษฐาน

ตายเกิดอยู่

ขอให้ลูกเกยรบับพ่อจงเป็นพ่อลูกกัน

ทุกชาติเกิดนี้ระดัตรรกของพ่อ.

ชายหญิง

เที่ยงแท้

กรอปก่อ กุศลเทอญ

หน่อเนื้อ พุทธางกูร

ไปคิน

มันใจ

มัจจุราช ได้ฤา

เท่านั้น ควรทำ

หญิงชาย

ภพหน้า

จากโลก นนา

ดังชน แคนดรวง.

หากมนุษย์ยังเวียนว้าย

พ่อ

ประต๋ยของหัวหน้งาน

สัมมุติว่าปัญหาต่าง ๆ ของเราที่เกี่ยวของกับผู้อื่น
 นั้น มีผลสืบเนื่องมาจากการตัดสินใจของเราทั้งด้าน
 การตัดสินใจดังกล่าวนั้นอาจจะถูกต้องดี เหตุสมควร
 หรืออาจจะผิดพลาดก็ได้ อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถ
 จะหลีกเลี่ยงปัญหาได้ไม่ ในฐานะท่านเป็นผู้บังคับ
 บัญชา ท่านต้องรับผิดชอบเฉพาะแต่ลูกน้องเท่านั้น
 หากมิได้ ท่านยังจะต้องทำตนเป็นญาติติดต่อกันทั่ว ๆ
 ไปอีกด้วย

เมื่อพ่อแม่เลี้ยงประคบประหงมดูมาตั้งแต่แบเบาะ
ก็อดเสียว่าเบนความรับผิดชอบของตน ที่จะทำให้ทารก
นั้นได้รับความเข้าใจและทราบถึงเหตุผล แต่ทว่าพ่อ
แม่มิได้หวังให้ทารกนั้นเข้าใจในตัวเลย เมื่อทารกเติบโต
โตขึ้นพ่อแม่ก็เพียงแต่หวังว่าคงจะได้รับความรับผิดชอบ
จากลูกเพื่อเข้าใจปัญหาของตนบ้าง ส่วนในที่สุดมรดก
นั้นต่างฝ่ายก็หวังในความรับผิดชอบร่วมกันคนละครึ่ง

เมื่อเราหวดระตกลึงผู้บังคับบัญชาซึ่งได้รับมอบหมาย
 โดยต้องมีความรับผิดชอบต่อดูกน้อง เพราะเขาจะต้อง
 มีความสามารถที่จะทำความเข้าใจ และเป็นญาติติดต่อกับ
 ดูกน้องของเขา ดังนั้นจึงมีปัญหาวินัยว่าผู้บังคับบัญชา
 ต้องประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ภายในขอบเขตใดแค่ไหน

มีบางครั้งผู้บังคับบัญชาก็ทำเป็นทองไม่รู้อ่อน เขา
 หูไปนาตาไปไร้เดียงเมื่อลูกน้อง ทำความผิดจนถึงขีดขั้น
 สุดท้าย เมื่อลูกน้องยังไม่ยอมให้ความร่วมมืออีก จน
 ต้องถึงว่ากล่าวตักเตือนกันตามระเบียบวินัย และเมื่อ
 ไม่เชื่อฟังกันจริง ๆ แล้วก็ต้องถึงแก่ลงโทษได้ผู้ที่กระ
 ทำผิดอย่างร้ายแรงนั้นออกจากงานไป

วิธีต่าง ๆ นี้ได้เกิดเป็นปัญหาขึ้น บางราย
 ก็เป็นเพราะเกรงต่อระเบียบวินัยจนกลายเป็นการสร้าง
 ความจงเกลียดจงชังระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง
 จนกระทั่งกลายเป็นเรื่องใหญ่เรื่องโตถึงกับเป็น
 ศัตรูกันขึ้น แทนที่จะเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์

ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง ถ้าเรามองในอีกทัศนะหนึ่ง
 ผลของการว่ากล่าวตักเตือนนั้นอาจจะทำให้ผู้น้อยเกิด
 ความกระตือรือร้นกระตือรือร้นได้ จริงอยู่การได้คนออก
 จากงานก็เพื่อกำจัด คนที่ไม่พึงปรารถนาให้พ้นไปเสีย
 แต่โปรดอย่าลืมว่าเมื่อเรารับคนเข้าทำงานนั้น เราได้มี
 การลงทุนโดยผูกอบรมคนงานขึ้นมา เมื่อเราได้เขา
 ออกคนที่เราลงไปนั้นก็สูญเสียไปด้วย นอกจากนั้นคน
 งานอื่นก็จะเกิดความหวงเกรงขึ้นไม่มีแก้ไขจะทำงาน
 เพราะกลัวแต่ระวังว่าฐานะของตนจะไม่มั่นคง จะถูกได้
 ออกเมื่อไรก็ไม่รู้ ด้รูปแล้วแทนที่เราจะจัดปัญหาเรา
 กับสร้างปัญหาขึ้นใหม่อีก การได้คนออกนั้นเป็นดัง
 ที่เราพึงจะกระทำ นอกจากเมื่อถึงขั้นสุดท้ายเฉพาะราย
 ที่เหลือขอจริง ๆ

หากปัญหาระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องนั้นมีผลสืบ
 เนื่องมาจากความเข้าใจผิดแล้ว เราก็ควรจะเริ่มหาเหตุผล
 เหตุของความเข้าใจผิดนั้นเสียให้ทันที่ที่เราอาจจะ

พบว่ามุดเหตุนั้นเกิดขึ้นด้วยหลายประการ อาทิ เช่น
 ความแตกต่างระหว่างผู้บังคับบัญชา กับลูกน้องในการ
 งานและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และระเบียบข้อ
 บังคับ เป็นต้น ซึ่งแต่ละสิ่งล้วนแต่มีความหมายแตก
 ต่างกันในทัศนะของผู้หนึ่งกับผู้ใหญ่ ที่ทำและการวาง
 ตัดก็ผิดกัน เช่นการที่จะให้คนอยู่ในระเบียบนั้น อีก
 ฝ่ายหนึ่งอาจจะมองไปในแง่การบังคับก็ว่าได้ บางที
 เราอาจจะมองไปว่าผู้หนึ่งผู้ใดทำผิด ซึ่งเรามีได้คำนึง
 ถึงความต้องการโดยเฉพาะตัวของเขา บางคนอาจ
 ต้องการเดือนชนเดือนค่าแห่ง เพราะต้องการมเกียรติ
 บางคนก็เพื่อหวังได้เงินมากขึ้น ในบางกรณีบางคน
 อยากได้เดือนชนเพื่อมิให้น้อยหน้าคนอื่น ด้รูปแล้ว
 ความต้องการแต่ละสิ่งสำหรับแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน
 แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บังคับบัญชาต้องเข้าใจและรอบรู้
 ถึงเหตุผลเกี่ยวกับความต้องการของลูกน้องของตน
 มิฉะนั้น พวกที่ไม่ได้รับดังตอบแทนย่อมมีความปรารถนา

อาจเกิดความเข้าใจผิดขึ้น การหยาบยกกรณีต่าง ๆ
 ขึ้นมาพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว อาจจะมีข้อกังขาเข้าใจ
 ผิดหรือไม่ก็ดัดให้น้อยลงได้ ขอให้ผู้บังคับบัญชา จง
 พยายามเข้าใจเหตุผลหรือที่ต่าง ๆ ของลูกน้องของ
 ตนซึ่งจะเป็นการช่วยความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา
 กับลูกน้องให้แน่นแฟ้นอยู่เสมอ

เราหันทางที่จะแก้ไขปัญหาที่นำมาซึ่งความเข้าใจ
 ผิดให้ลดน้อยลงไปได้ โดยทำการป้องกันหรือปรับ
 ความเข้าใจกันเสียแต่เนิ่น ๆ แล้วปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิด
 ขึ้นก็สลายตัวไปเอง ความจริงเราสามารถที่จะดัดแปลง
 แก้ไขตัวเราเองเพื่อคนอื่นไม่ให้เข้าใจเราผิด และ
 เปิดช่องให้เราคิดเชงในการเข้าใจคนอื่นผิดไปด้วย
 ปัญหาที่ว่าเราจะผูกอบรมคนเพื่อป้องกันความเข้าใจผิด
 นี้ได้แค่ไหน ความจริงเราควรจะทำได้ เหลืออยู่แต่ว่า
 เราจะทำหรือไม่ เท่าที่ปรากฏเป็นการประหยัดที่จะผูก
 อบรมผู้บังคับบัญชาทุก ๆ ชั้นให้มีความชำนาญชำนาญ

ในมนุษย์สัมพันธ์ ที่จะไปผูกอบรมผู้น้อยจนได้มีน
 พลังงาน แต่ทงหมได้หมายความว่า ผู้บังคับบัญชา
 ผิดแต่จะต้องตั้งเขารับการผูกอบรม ผู้น้อยนั้น
 ปฏิบัติถูกต้องแล้วไม่ต้องมีการผูกอบรม ปัญหาที่จะ
 ชว่าใครถูกใครผิด หรือเกี่ยวกับความยุติธรรมนั้นไม่
 อยู่ในขอบเขตของบทความในนี้ เราเพียงแต่มาช่วย
 กันหาวิธีที่จะแก้ไขเยียวยาสถานการณ์ โดยคำนึงถึง
 ว่าทำไมคนเราจึงประพฤติอย่างนั้นอย่างนี้

การผูกทางมนุษย์สัมพันธ์ เป็นวิวัฒนาการของ
 การผูกอบรมทางทาท เป็นต้นว่าเมื่อท่านมีมนุษย์สัมพันธ์
 พันธติดต่อคนทาทานชอบแล้ว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะทำผิด
 ประการใดก็ตาม ท่านก็ปฏิบัติกับเขาอย่างหนึ่ง แต่
 ถ้าคนทาทานไม่ชอบ ถ้าไปทำผิดในสถานเดียวกัน ท่าน
 ก็จะปฏิบัติกับอย่างหนึ่งไม่เหมือนกัน ท่านต้องนึกภาพ
 ดเวดาท่านเป็นประธานในที่ประชุม เมื่อผู้เข้าร่วมประชุม
 นั้นเป็นคนชนเดียวกับท่าน ทาทของท่านก็แตกต่างกัน

ในเมื่อท่านไปร่วมประชุมกับชนตุน้องของท่าน กล่าว
โดยทั่วไปแล้วคนเราอาจจะแตกต่างกัน แต่ความจริง
คนเรามีอะไรคล้ายคลึงกันมากกว่าความแตกต่างกัน
ถ้าหากท่านอยากจะทราบว่าตุน้องของท่าน มีปฏิกิริยา
อย่างไรเมื่อท่านออกกฎข้อบังคับขึ้นใหม่ ท่านจ
ต้องสัมผัสจิตต์ของท่านเป็นตุน้อง โดยสัมผัสประโยชน์
ส่วนตัว หรืออกตเลี้ยว ท่านจะเกิดความรู้สึกอะไรขึ้น
บ้างในฐานะเป็นผู้ช่วย หากท่านลองทำเช่นนั้นได้ท่าน
ก็กำลังก้าวไปสู่ความสำเร็จในการควบคุมบังคับบัญชา
ตุน้องของท่าน

ถ้าหากท่านมีโครงการฝึกอบรมทางมนุษยสัมพันธ์
แล้ว ท่านอาจจะขจัดปัญหาต่าง ๆ ลงได้แน่นอน จริง
อยู่แม้ว่าโครงการฝึกอบรมนั้นไม่สามารถที่จะกดบังคับคนได้
อย่างหนามอกเป็นหนามอกตาม แต่มันส่วนที่จะคิดแปลง
คนได้ แต่ละจุดสำคัญก็คือการเปลี่ยนแปลงที่ท่าของคน
ให้เป็นตามแบบฉบับ ถูกต้องตามคลองธรรมและ

ความนิยม ซึ่งได้กำหนดไว้ การแนะแนวทางในความ
 ประพฤติของคนก็คือการช่วยเหลือ ให้เขาสามารถ
 บังคับตัวของเขาเองได้ นักจิตวิทยาตระหนักดีว่าหน้าที่
 ของเขาก็คือการช่วยเหลือคนไข้ให้พยายามเข้าใจใน
 ปัญหาของตนอย่างแจ่มแจ้ง และค่อย ๆ นำคนไข้ไป
 ถึงจุดซึ่งสามารถที่จะหาวิธีแก้ไขด้วยตนเองว่าจะทำ
 อย่างไร ดังนั้นในกลุ่มชนระบอบประชาธิปไตยแทนที่
 หัวหน้าจะบงการแก่มวลสมาชิกในกลุ่มชนของตนให้ทำ
 อย่างโน้นอย่างนี้ เขากลับกลายเป็นบุคคลผู้สร้างสถานะ
 การณ์ โดยให้สมาชิกนั้นสามารถทำงานไปได้ด้วย
 ความสำเร็จของตนเอง หรืออย่างน้อยหนึ่งก็ก่อภาระของ
 หัวหน้านั้นเพียงแต่ปล่อยให้พวกตนเองแสดงความสามารถ
 ส่วนตัวหัวหน้าเพียงช่วยตนเองในการ
 วิจารณ์ปัญหา ความจำเป็นและความต้องการทั้ง
 หายด้วยตนเองทั้งสิ้น

เป็นที่ประจักษ์ว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ใด ๆ นั้น เป็นวิธีหนึ่งซึ่งได้ผลในทางก่อให้เกิดความ
 สนใจและความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน ตัวท่านเองจะทำ
 งานกระฉับกระเฉงและดีขึ้นเมื่อท่านรู้สึกว่าเป็น
 หน่วยหนึ่งของกลุ่มนั้น เมื่อท่านทราบถึงวัตถุประสงค์
 ของงานนั้น ท่านก็จะพยายามมานะบากบั่นบรรลุถึงจุด
 จนได้ นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยาได้พิสูจน์แล้วว่า
 ความประพฤติอันประกอบด้วยความร่วมมือ แม้แต่
 กระทั่งในกลุ่มเด็ก ๆ ก็ตามจะเพิ่มขึ้น และสัมฤทธิ์ผล
 อย่างมีนัยสำคัญ ถ้าหากหัวหน้าอนุญาตให้เด็กเหล่านั้น
 ส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยตัวของเขาเอง แม้กระทั่ง
 ในกีฬาการเตะฟุตบอลต่าง ๆ ของเด็กก็เช่นเดียวกัน

เฉพาะคนที่อยู่ในถ้าและถือสันโดษเท่านั้นที่จะหนี
 การติดต่อกับคนภายนอกได้ ไม่ว่าท่านจะเป็นหัวหน้า
 งานควบคุมกรอยกพนักงาน หรือเป็นหัวหน้าซึ่งมีพนักงาน
 เพียง ๔-๕ คนก็ตามท่านต้องรู้จักจัดการกับพวกเขา
 เหล่านั้นให้เรียบร้อยโดยวิธีใด

การจะจัดการกับผู้น้อยภายใต้บังคับบัญชาที่มีอยู่ ๒
 วิธี วิธีแรกก็อาจจะทำอย่างไรกับคนพวกนั้นก็ได้ตาม
 ใจชอบของท่าน ถ้าท่านต้องการจะแต่งงานใครก็จัดการ
 ไปเลย จริ่งอยู่การกระทำอย่างนี้อาจจะนำความพอใจ
 มาสู่ท่าน แต่การกระทำอย่างนั้นผลไม่ดีจะคืนอีก อีก
 วิธีหนึ่งก็คือ ท่านดื่มและเก็บความร่ำรวยส่วนตัวท่าน
 เสียมุ่งแต่ผลงานเท่านั้น ทั้งนี้ หมายความว่าท่าน
 ปฏิบัติต่อคนในวิธีที่จะทำให้เขาสนใจทำงานตามความ
 ต้องการของท่าน

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่พวกเราโดยมาก ไม่ยอมลดละ
 เวลาที่จะใคร่ครวญหรือมีความอดทนพอที่จะศึกษา
 จัดการกับคนอื่นให้ชำนาญ ท่านทราบหรือไม่ว่าคนที่
 รู้อะไรจัดการกับคนอื่นนั้นน้อย ดึงหนการศึกษาก็เป็น
 ทางที่เร็วที่สุด และแน่นอนที่สุดที่จะนำท่านไปสู่ความ
 สำเร็จในการงานและตำแหน่งสูงส่งต่อไป นอกจากนั้น
 จะทำให้ท่านพอใจในตัวของท่านเองโดยเพิ่มความดีดัง

และอิทธิพลในตัวของท่าน

ไม่มีความลับแอบแฝงอะไรเกี่ยวกับการจัดการกับ
 ผู้ย่อยอย่างได้ผล ได้มีกฏง่าย ๆ ไว้ ๑๒ ข้อ ซึ่งได้
 ทดลองและนำมาใช้มาแล้วได้ผลเป็นอย่างดี แก่ผู้นำที่ยัง
 ใหญ่ในประวัติศาสตร์มามากต่อมากแล้ว ท่านกมัสตริ
 ที่จะนำกฏขนาดของใช้ดูบ้าง

๑. หัดบังคับตนเอง ถ้าท่านรู้จักบังคับตัวของ
 ท่านเองแล้ว การบังคับคนอื่นก็เป็นอย่างง่าย

ท่านต้องบังคับความหึงหึงเมอเห่อตาภยค์ โดย
 มากคนทั่วไปจะไม่รู้ดีกว่าคน หึงหึงเมอ หรือหยิ่งทง
 แต่เรา ถ้า มารถ จะ ดัง เกิด ผู้อื่น ได้ ทนท เมอ ใคร เริ่ม
 “เบ่ง” กับเรา ดึงหนผูกเบ็นเจ้านายคนอื่นต้อง
 ระมัดระวังคน เพราะคนอื่นกำลังคอยจับตาดูท่านอยู่

เจ้านายโดยมากมักจะอ่อนไหวไปทางเห่อตาภยค์
 เพราะถือว่ามีอำนาจเหนือผู้อื่น แต่อำนาจเป็นภัยมาก

ผู้ที่ยังมีอำนาจมากเท่าใด ก็ยิ่งพอใจจะใช้อำนาจมาก
 ชน เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นอบายมุขที่เร็วและง่ายที่
 สุดที่บังคับให้งานสำเร็จไป แต่การใช้กำลังนั้นเป็นการ
ล้ารภาพถึงความล้มเหลว คราบใจที่ท่านใช้กำลัง
 อำนาจข่มขืนคนอื่นแล้ว ท่านก็เป็นผู้แพ้ในการที่จะเป็นผู้
 นำของคน ท่านต้องเป็นผู้นำคน ไม่ใช่ผู้บังคับคน

บรรดาผู้น้อยทั่วไปเกลียดเจ้านายที่แสดงตน ว่า
 สำคัญเก่งกล้า และคอยแต่ใช้อำนาจกดขี่ผู้น้อย ทุก ๆ
 คนยอมรับแล้วว่าเมื่อคนต้องการจะทำงานเขา ทำได้ดี
 กว่าเมื่อไม่ถูกบังคับขู่เข็ญ

๒. ท่านต้องหัดบังคับอารมณ์และโทษะของ
 ท่าน ผู้น้อยจะหมดความเคารพนับถือเจ้านายที่
 เฉียวเหว่นหันพด้นเด่น พยายามข่มขืนต่อหน้าธาร
 กำเนิด หากท่านเกรงว่าจะกลืนโทษะไว้ไม่ได้ ก็พยายาม
 หลีกเลียงไปส่งบรรดาศักดิ์อารมณ์ และนับ ๑ ถึง ๓๐ เสีย
 ก่อน อย่าเพิ่งด่วนตัดสินใจอะไรไป ถ้าท่านรู้ตัวว่า

ท่านกำลังโกรธจัดและตัดสินใจไป ท่านอาจจะเสียใจ
ภายหลัง

๓. อย่าให้หมิ่นที่รักมักที่ชัง พยายามทำกับทุก ๆ
คนให้เต็มอกภาคและเที่ยงธรรม พูดไปต้องไฟเบยและ
พยายามสงบปากสงบคำ เพราะข้อห้ามเถียงต่าง ๆ
เกือบจะไม่มีประโยชน์เลย นอกจากนั้นความเห็นของท่าน
เมื่อพูดออกไปแล้วอาจจะไม่เป็นประโยชน์ ก็พยายาม
เรียนที่จะเก็บใจสำหรับตัวท่านเอง พยายามเป็นคน
เยือกเย็นและสุชุม เก็บความคุณเฉยวเดี่ย ซึ่งอาจจะ
ช่วยระวังข้อพิพาทกับผู้อื่นได้

๔. พยายามบังคับยับยั้งความคิดของท่าน อย่า
ด่วนตัดสินใจเกี่ยวกับงานชนหนึ่งชนใด ซึ่งต้องกลับ
เปลี่ยนใจอีกภายหลัง แต่เมื่อต้องการตัดสินใจไปทันที
แล้ว อย่าลืมว่า ข้า ๆ ได้พิจารณาแล้ว พยายาม
วิเคราะห์ปัญหาจากทุกแง่ทุกมุม ก่อนจะตัดสินใจลงไป
ให้ถือได้ว่า ทำไปโดยสุชุมและถูกต้องแล้ว

๕. รู้จักแสดงความรักและชมเชย ในการ
 ติดต่อกับคนทั่วไป การชมเชยเป็นเครื่องมือสำคัญที่
 ท่านพร่อมจะนำไปใช้ ทุก ๆ คนต้องการจะได้รับการ
 สรรเสริญเยินยอ เพราะว่านี่เป็นวิสัยของบุุคคลไม่ว่าจะ
 ต่ำต้อยหรือสูงเด่น ทุกคนก็อยากจะเป็นบุคคลที่สำคัญ
 กับเขาเหมือนกัน ในฐานะท่านเป็นผู้บังคับบัญชา
 ต้องพยายามนึกว่า สิ่งแวดล้อมของลูกน้องคนนั้น
 สำคัญเสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบ้านช่อง ครอบครัว
 ความคิด ความอ่าน ความรู้สึกและความมัก
 ใหญ่ไ่สูงของลูกน้องท่านก็ตาม ท่านต้องพยายามทำ
 กับลูกน้องของท่านเปรียบประดุจเขาเป็นคนสำคัญ
 พยายามหาโอกาสที่จะแสดง หรือปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ
 ให้ลูกน้องของท่านรู้สึกว่าเขาใหญ่ขึ้น ดิฉันและสำคัญ
 ขึ้น ถ้าท่านทำได้ง่าย ๆ เหล่านี้ได้ ท่านจะทำให้เขารู้สึก
 ว่าตัวเขามีประโยชน์เพียงใด และเขาก็พยายามทำดี
 ที่สุดที่เขาจะทำได้เพื่อตัวท่านเอง แต่เมื่อท่านคอยแต่จะ

ก่อนเขา ๆ ก็คอยชุ่นแค้นท่านอยู่เรื่อย ๆ ไป ดองเอา
ใจเขามาใส่ใจเรา และพยายามทำกับคนอื่นเหมือน
กับท่านอยากให้คนอื่นทำแก้ตัวท่านเอง ดองคิดดูที่
หรือว่าเขาจะรู้สึกหรือนึกคิดอย่างไร

จงพยายามชมเชยผลงานของลูกน้องท่าน หาข้อที่
จะสรรเสริญในคุณงามความดี และความสามารถ
ของเขาอย่างละเอียด ประดุจกับที่ท่านคอยจับผิดคนอื่น
อย่าละโอกาสที่จะชมเชยผลงานที่ดีของลูกน้องท่าน การ
สรรเสริญชมเชย เป็นวิธีที่ดีสุดที่จะทำให้คนสนใจ
ในงานที่จะทำ และพยายามที่จะทำให้ดีขึ้น คนงานใหม่
บางคนเมื่อเพิ่งเข้ามาทำงานใหม่ ๆ ก็อาจมีความหวาด
เกรงในการที่จะเกิดความบกพร่องขึ้นในการงานก็ได้
ฉะนั้น การชมเชยเท่านั้นที่จะเป็นวิธีที่ดีสุดที่จะขจัด
ความหวาดกลัวเหล่านั้น

ถ้าหากลูกน้องของท่านแสดงความสามารถพิเศษ
จงอย่าลืมที่จะรับรองความสามารถนั้น พยายามสร้าง

เขา^๕ชน^๕ได้^๕ม^๕อ^๕น^๕ว^๕า^๕เบ^๕น^๕ผ^๕ู^๕ชา^๕นา^๕ญ^๕า^๕น^๕น^๕ หรือ^๕หา^๕ก^๕ท^๕า^๕น^๕จะ^๕
 ท^๕ำ^๕ง^๕า^๕น^๕ไ^๕ด^๕ี^๕ก^๕ว^๕า^๕ค^๕ิ^๕ว^๕เ^๕า^๕ อ^๕ย^๕ำ^๕พ^๕ย^๕า^๕ม^๕แ^๕ด^๕ง^๕ค^๕ิ^๕ว^๕ของ^๕ท^๕า^๕น^๕
 ว^๕า^๕ค^๕ร^๕ี^๕ร^๕ู^๕ ค^๕อ^๕ย^๕ ๆ^๕ แ^๕ห^๕ะ^๕น^๕ำ^๕เ^๕า^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ด^๕ะ^๕ม^๕น^๕ด^๕ะ^๕เ^๕ม^๕ ข^๕ั^๕อ^๕ฟ^๕ง^๕
 ด^๕ัง^๕ว^๕ร^๕ณ^๕ ก^๕ค^๕อ^๕ใ^๕ห^๕ั^๕น^๕มี^๕โ^๕ก^๕า^๕ส^๕ใ^๕ห^๕ั^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕น^๕ด^๕า^๕ด^๕ของ^๕เ^๕า^๕บ^๕ำ^๕ง^๕
 เ^๕พ^๕ย^๕ง^๕แ^๕ด^๕บ^๕อ^๕ก^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ป^๕ระ^๕ด^๕ง^๕ค^๕ิ^๕ว^๕ของ^๕ท^๕า^๕น^๕ว^๕า^๕ท^๕า^๕น^๕ค^๕อ^๕ง^๕การ^๕ม^๕ด^๕
 เ^๕ป^๕ระ^๕การ^๕ไ^๕ค^๕ แ^๕ด^๕ว^๕ป^๕ด^๕อ^๕ย^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ป^๕น^๕ห^๕น^๕า^๕ท^๕ของ^๕เ^๕า^๕ท^๕ะ^๕
 ท^๕ำ^๕ง^๕า^๕น^๕น^๕ใ^๕ห^๕ั^๕ด^๕ำ^๕ร^๕เ^๕จ^๕ด^๕ว^๕ง^๕ไป^๕ไ^๕ด^๕ย^๕ค^๕ิ^๕ว^๕ของ^๕เ^๕า^๕เ^๕อง^๕ อ^๕ย^๕ำ^๕ไป^๕
 ค^๕อ^๕ย^๕เ^๕ำ^๕ด^๕ัง^๕เก^๕ด^๕เ^๕า^๕ จ^๕ง^๕แ^๕ด^๕ด^๕ง^๕ว^๕า^๕ท^๕า^๕น^๕มี^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕เ^๕ื่อ^๕ม^๕น^๕ใ^๕ห^๕
 ค^๕ิ^๕ว^๕เ^๕า^๕แ^๕ด^๕เ^๕า^๕จะ^๕ท^๕ำ^๕ง^๕า^๕น^๕น^๕ด^๕ว^๕ง^๕ไป^๕ด^๕ว^๕ย^๕ดี^๕

ท^๕า^๕น^๕ค^๕อ^๕ง^๕พ^๕ย^๕า^๕ม^๕ใ^๕ห^๕ั^๕ด^๕ู^๕ก^๕น^๕อ^๕ง^๕ท^๕ร^๕า^๕บ^๕ว^๕า^๕ท^๕า^๕น^๕ห^๕ย^๕ง^๕ร^๕ู^๕ก^๕ง^๕ค^๕ุ^๕ณ^๕
 ค^๕ำ^๕ของ^๕ง^๕า^๕น^๕ เ^๕น^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ย^๕าก^๕ด^๕ำ^๕บ^๕า^๕ก^๕ของ^๕ง^๕า^๕น^๕ท^๕เ^๕า^๕ท^๕ำ^๕อ^๕ย^๕ู่^๕
 เ^๕พ^๕ระ^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ย^๕าก^๕เ^๕พ^๕ย^๕ง^๕เ^๕ก^๕น^๕อ^๕ย^๕น^๕ อ^๕า^๕จ^๕จะ^๕ก^๕อ^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ป^๕น^๕เ^๕ห^๕ด^๕
 ข^๕อ^๕ง^๕ใจ^๕ใ^๕ห^๕ญ^๕ไ^๕ค^๕ภ^๕า^๕ย^๕ห^๕ด^๕ง^๕ก^๕ไ^๕ด^๕ แ^๕ด^๕การ^๕ท^๕ะ^๕จ^๕แ^๕ด^๕ด^๕ง^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕เ^๕็น^๕
 อ^๕ก^๕เ^๕็น^๕ใจ^๕แ^๕ด^๕ด^๕ำ^๕น^๕ก^๕ก^๕ง^๕ค^๕ุ^๕ณ^๕ค^๕ำ^๕ของ^๕ม^๕ด^๕ง^๕า^๕น^๕น^๕ อ^๕า^๕จ^๕จะ^๕
 ข^๕จ^๕ด^๕ค^๕ว^๕า^๕ม^๕ย^๕าก^๕ด^๕ำ^๕บ^๕า^๕ก^๕ ใ^๕ห^๕ั^๕ก^๕ด^๕า^๕ย^๕เ^๕ป^๕น^๕ของ^๕ง^๕ำ^๕ย^๕ไ^๕ด^๕

๖. เน้นแต่บำเหน็จรางวัลตอบแทน พยายาม
หลีกเลี่ยงการลงโทษ ในการติดต่อกับคน ท่านพึง
จำไว้ว่าคนโดยมากทำงานหนักขึ้น เมื่อได้รับผลตอบแทน
แทนสมความปรารถนา เพราะไม่ต้องมาคอยระวังการ
ลงโทษ ความจริงบางคนกลัวจนตัวสั่นถึงเกรงว่า
จะถูกออกจากงาน เดยมิสามารถจะประกอบกา
รงานอะไรได้ ดังนั้นอย่าพูดถึงแต่ข้อบังคับ ห้ามโน่น
ห้ามนี่ ชูเชิญจะลงโทษเมื่อทำผิด ท่านควรจะพยายาม
เน้นแต่บำเหน็จความดีความชอบและคุณประโยชน์ใน
การทำงานให้ได้ จะมีประโยชน์มากกว่า

จงหลีกเลี่ยงใช้กฎวินัยหยาบหยาบบังคับ คนเราไม่
ชอบที่จะถูกบังคับคล้าย ๆ กับเด็ก พยายามหาหนทาง
หรือวิธี ๆ นำมาใช้แทนการวิธลงโทษเด็ก ๆ น้อย ๆ
จนเกินไป เพียงแต่แนะแนวทางถูกต้องของท่านให้ฟัง
ตั้งแต่จุดหมายปลายทาง ถ้าเราสามารถฝึกตัวของ
เราได้ ท่านก็เป็นพ่อตงครั่งแล้ว

๗. ดิชมให้ถูกกาละเทศะ

ความยุ่งยากเกี่ยวกับการดิชมซึ่งพวกเรารู้ดีมาก
กระทำก็คือ มีอะไรอยู่ในใจก็ปล่อยออกมาหมดได้หมด
พอ เราควรจะตั้งวรรณไว้สักอย่างหนึ่งว่า การดิชมนั้น
นำมาซึ่งทำให้คนขาดสติยั้งคิด ซึ่งกลับเป็นโทษมาก
กว่าคุณประโยชน์

ดังนั้น เราควรจะคิดแต่ความคิดก่อนที่จะตัดสินใจ
เราต้องระวังมิให้กระทบกระเทือน ความทรงจำที่สุ่มานะ
และทำให้เขาโกรธ เมื่อจะตัดสินใจใครก็เรียกมาตัวต่อ
คล้ายกับว่าเราก็เคยทำผิดมาเหมือนกัน บางทีเราอาจ
จะเรียกมาทั้งหมดซึ่งคนที่เราต้องการจะตัดสินใจนั้นรวม
อยู่ด้วย วิธีนี้จะทำให้เขาช่วยเขินน้อยกว่าที่เรียกมา
โดยเฉพาะ แต่อย่าให้เป็นในทำนองประจานผู้ผิดต่อ
หน้าธารกำนัล เพราะถ้าท่านอยากให้ใครเกลียดหรือ
ผูกใจเจ็บท่านแล้ว ก็เรียกผู้ทำผิดนั้นออกมาว่ากล่าว
ต่อหน้าคนอื่น ๆ ได้เลยทีเดียว

ถ้าท่านมีความจำเป็นที่ท่านจะต้องติเตียนผู้ใดส่วน
ตัวแล้ว เรียกเขามาอยู่กับท่านสองต่อสอง แตะก่อน
ที่จะกล่าวขวัญใด พยายามหาข้อที่จะสรรเสริญคุณ
งามความดีของเขาเสียก่อน ถ้าท่านทำดังที่วานเขาจะ
รับคำติชมของท่านโดยเต็มใจ เพราะผู้ที่รับคำชมเชย
ในข้อดีเด่นของเขาทราบว่าเขาได้ปรับปรุงในสิ่งที่ดี
เท่านั้น

เมื่อเริ่มติชมท่านควรพยายามทำอย่างนุ่มนวลอ่อน
ลงจะได้ผล ถึงแม้ท่านจะติเตียนเขา ในขณะเดียวกัน
ท่านควรเปิดโอกาสให้เขาทราบว่า ท่านก็คิดว่าเขา
เขาเป็นคนที่มีความสามารถคนหนึ่งและท่านต้องแน่ใจว่า
ท่านรู้เรื่องนั้นดีแล้ว อย่าพยายามกล่าวโทษในความผิด
พลาดของเขาตะพึดไป พยายามหาเหตุผลและทักษะ
ต่าง ๆ เพื่อป้องกันการผลิตพลาดนั้นไม่ให้เกิดขึ้นอีก ท่าน
ควรจรรบีผิดมากที่สุดที่จะทำให้ผู้ทำผิดนั้น รู้สำนึกใน
ความผิดและสำรวมภาพออกมาเอง หากท่านพยายาม

ที่จะบ้ายความผิดให้เขาแต่ผู้เดียวเขาจะพยายามดิ้นรน
หาความแก้ตัวจนได้

การวิพากษ์วิจารณ์แบบหนึ่งที่จะเปลี่ยนความ
คิดเห็นของคนนั้น ด้รูปแล้วกคออเราจะพยายามคาดคั้น
ว่าเขาคิดไม่ถูก ดังนั้นการที่จะเปลี่ยนความคิดความ
อ่านของคนเป็นวิธยากมากที่จะใช้กับคนไม่มีประโยชน์
ที่จะนำกำลังหรือเหตุผลให้ถูกต้องตามหลักตรรกวิทยา
มาใช้ โปรดอย่าลองทำเช่นนั้นเลย เพราะจะไม่
บังเกิดผลขึ้น

ระวังอย่าทำตัวของท่านว่าฉลาดปราดเปรื่องกว่า
คนอื่น ตรงกันข้ามท่านต้องพยายามให้เขาเปลี่ยนใจ
ของเขาโดยเขามีต้องขายหน้า เช่นเริ่มแรกควรเปิด
โอกาสให้เขาสั่งคายนาความคิดเห็นของเขาออกมาจน
หมดความในใจทีเดียว แสดงให้เขาเห็นว่าท่านเข้าใจ
และซาบซึ้งเหตุผลและทัศนะของเขา ยอมรับว่าเขา
อาจจะถูก ถึงแม้ว่าท่านจะทราบอยู่เต็มอกว่าเขาผิดไม่

มีปัญหา บางทีจะเป็นประโยชน์มาก ถ้าท่านจะใช้เวลา
ที่จะคิดไตร่ตรองถึงทัศนะของเขาถึงแม้ท่านไม่พึงจะกระ
ทำก็ตาม^๕ เป็นการแสดงถึงความเคารพต่อความคิดเห็น
ของเขาที่^๖ทำให้ท่าน^๗ต้อง^๘เป็น^๙สิ่ง^{๑๐}ที่ทำให้^{๑๑}เขา^{๑๒}รู้สึก^{๑๓}สบาย
อก^{๑๔}สบาย^{๑๕}ใจ^{๑๖}ขึ้น

ในที่สุดเมื่อท่านออกความเห็น ท่านควรพยายาม
ที่จะเริ่มโดยขอ^{๑๗}ที่^{๑๘}ท่าน^{๑๙}อาจจะ^{๒๐}เห็น^{๒๑}พ้อง^{๒๒}กับ^{๒๓}เขา^{๒๔}ก่อน^{๒๕} แล้ว
ค่อย ๆ เสนอความคิดเห็นของท่านโดยออกตัวว่าท่าน
อาจจะผิดเหมือนกัน อย่าพยายามทำให้เขาดำ^{๒๖}น^{๒๗}กร^{๒๘}ู้^{๒๙}ด้^{๓๐}ก
ว่าท่านกำลังใช้วิธี^{๓๑}บีบ^{๓๒}บัง^{๓๓}คับ^{๓๔}เขา^{๓๕}เกินไป^{๓๖} เขา^{๓๗}กลับ^{๓๘}จะ
เปลี่ยนใจไปทำตามอำเภอใจเขาก็ได้ ซึ่งเราไม่สามารถ
จะบังคับเขาได้ ท่านต้องพยายามถ่อมตัว^{๓๙} แจ้ง^{๔๐}ให้^{๔๑}เขา^{๔๒}
มั่นใจ^{๔๓}ว่า^{๔๔}ท่าน^{๔๕}ก็^{๔๖}ซา^{๔๗}บ^{๔๘}ซ^{๔๙}ง^{๕๐}แ^{๕๑}ละ^{๕๒}ส^{๕๓}น^{๕๔}ใจ^{๕๕}ใน^{๕๖}ความ^{๕๗}คิด^{๕๘}เห็น^{๕๙}เดิม^{๖๐}ของ^{๖๑}
เขา^{๖๒}เหมือนกัน

๘. พยายามฟังเสมอ

ทุกคนอยากจะได้^{๖๓}แสดง^{๖๔}ความ^{๖๕}คิด^{๖๖}อ่าน^{๖๗}ของ^{๖๘}ตน^{๖๙} เฉพาะ

อย่างยังต่อเจ้านาย ดงนนกการทจะเป็น ผู้รับฟังทต
เหมือนกัน

พยายามที่จะโอภาปราศรัยกับลูกน้องของท่าน ใน
การที่เราได้พูดคุยกับผู้น้อยจะเป็นโอกาสให้เขาขยาย
ความหนักอกหนักใจหรือทุกขรอน เมื่อคนไม่มีโอกาส
ที่จะแสดงความคิดเห็นออกมาได้ เรื่องทุกขรอนเล็ก
น้อยก็กลายเป็นเรื่องใหญ่โตไป ท่านควรต้องพยายาม
ฝึกตัวของท่านให้เป็นผู้รับฟังโดยไม่ต้องขัดจังหวะเวลา
คนอื่นพูด ฟังปล่อยให้เขาพูดไปจนจบเสียก่อน ถ้า
ท่านพยายามจะขัดจังหวะหรือให้คำแนะนำต่างกัน เขา
อาจจะลุดตหยุดชะงักลง ซึ่งเป็นเหตุไม่สมควรอย่างยิ่ง
ถ้าท่านสั่งบอกสั่งบใจและฟังให้ละเอียดเสียก่อน ท่าน
อาจจะคลำพบจุดซึ่งเป็นเหตุแห่งความยุ่งยากก็ได้ บางที
ก็อาจเป็นเหตุอื่นนอกเหนือจากการที่เขาร้องทุกข์อยู่
ได้บางคนถ้าวันไหนพ้นเสียจากที่ทำงานอาจจะพาตัวไป
กับลูกเมียทางบ้าน หรือไม่พวกรที่ทะเลาะกับเมียมา

จากบ้าน อาจจะมาเอะอะกับลูกน้องในที่ทำงานก็ได้
 ดังนั้นก่อนที่ท่านจะด่วนตัดสินใจเกี่ยวข้องกับลูก
 น้องของท่านแล้ว ขอเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิด
 เห็นของเขาบ้าง แน่เหลือเกินว่าในกรณีนี้พวกเขา
 จะยอมรับการตัดสินใจอย่างหน้าชื่นตาบาน

๕. อธิบายให้ละเอียดละออ

พยายามแจ้งให้ลูกน้องของท่านทราบเกี่ยวกับโครง
 การและปัญหาต่าง ๆ ของท่าน แสดงให้เขาเห็นว่า
 ท่านรู้สึกเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการให้เขาทราบว่าเมื่อไร
 กำลังเกิดขึ้นในสถานที่เขาร่วมงานอยู่ ถ้าท่านทำให้
 เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การนั้น เขาจะทำ
 งานได้อย่างดีจนอย่างปลาด อย่าทำให้ลูกน้องรู้สึกว่า
 ความคิดอ่านสำคัญต่าง ๆ นั้น จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะ
 เจ้านายโดยเขามีได้รู้เห็นด้วย และเขาเป็นเพียงแต่
 เครื่องมือเครื่องจักรที่ประกอบเท่านั้น

ท่านควรจะแจ้งให้ลูกน้องของท่านทราบถึงการ
เปลี่ยนแปลงการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในองค์การโดย
ตลอด อย่าให้เขาคอยเก็บข่าวจากการซบซิบนิน
ทา การซบซิบนั้นควรจะ^๗เป็นข่าวที่เป็นความจริงเท่านั้น
พยายามทำให้ลูกน้องของท่านเชื่อมั่น ในตัวของท่านว่า^๘
เป็นแหล่งที่จะแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้^๙
เขาทราบ

ถ้าหากลูกน้องของท่านซักถามปัญหาต่าง ๆ แล้ว
บังเอิญท่านตอบไม่ได้ ก็ควรรับค้นคว้าหาความจริง
แสดงให้เห็นว่าความเห็นของเขามีความสำคัญเหมือน
กัน ในเมื่อท่านจะรับข้อเสนอดีจากลูกน้องของท่าน
แล้ว ท่านต้องพยายามอธิบายว่า เหตุผลใดที่ท่าน
มีสวามิภักดิ์ปฏิบัติตามเขาได้ในขณะนั้น สมชายเขา
ในคุณค่าของคำเสนอแนะนั้น และยกย่องความสนใจ
ของเขาด้วย

๑๐. คำนึงถึงผลประโยชน์ของลูกน้องท่าน
เปรียบประดุจของท่านเอง

ไม่มีวิธีใดที่ท่านจะได้รับการสนับสนุนจากลูกน้อง
ของท่าน เว้นแต่กับการรอบรู้ถึงความต้องการของเขา
อย่างซื่อสัตย์

เมื่อลูกน้องของท่านสมควรจะได้รับการเลื่อนขั้น
หรือขึ้นเงินเดือน ท่านต้องต่อสู้กับเจ้านายเบื้องบนเพื่อ
เขา ถ้าหากลูกน้องของท่านมีเรื่องทุกขรอนอย่างร้าย
แรงก็ต้องรีบเสนอไปยังผู้ใหญ่ทันทีในท่านเองเดียวกัน

ถ้าลูกน้องของท่านทำงานได้สำเร็จเป็นชนโบว์แดง
ก็ควรจะหยิบยกคุณงามความดีของเขาอย่างเต็มที่ เมื่อ
ลูกน้องคนใดมีความสามารถเป็นพิเศษ ก็ต้องพยายาม
หาช่องทางสนับสนุนให้เขาได้งานที่ดีกว่าเดิม ถ้า
ปรากฏว่ามีดีทริหรือเอกดีทริใดที่ลูกน้องของท่านพึงได้
รับ ท่านต้องคอยชี้แจงแนะนำให้เขาได้รับผลประโยชน์
นั้นอย่างเต็มที่

การกระตุ้นเตือนให้คนตั้งใจทำงาน ก็คือการเริ่ม
ทำให้ลูกน้องนับถือท่าน และสิ่งใดที่ทำให้คนพอใจแก่
ลูกน้องมากกว่าอรรถาสัย ท่านอาจจะทำให้คนรักและ
นับถือ โดยทักทายลูกน้องของท่านทันทีอย่างนาคบ
แต่คงความสนใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือทุกวิถีทาง

๑๑. จงพยายามจำชื่อกัน และเรียกชื่อนั้น

เสมอ

ลูกน้องของท่านจะพอใจในตัวท่านมาก หากท่าน
ทักทายเขา โดยเรียกชื่อของเขาเป็นของธรรมดาที่เรา
จะพอใจ ถ้าตัวของเราเป็นทวิจกและคนอื่นจำเรา
ได้ ถึงแม้ตัวท่านเองก็จะภูมิใจที่คนอื่นจำชื่อของท่าน
ได้ หรือสนใจในตัวของท่าน เมื่อท่านพบและสนทนา
กับผู้อื่นผู้ใดหลายครั้งหลายคราวก็ตาม เขายังขึ้น
เรียกชื่อของท่านผิดอยู่เรื่อย ๆ ไป ท่านก็คงไม่พอใจ
นับประสาอะไร ลูกน้องของท่านก็มีความรู้สึกเช่น
เดียวกับท่าน ทุกคนเรามีความรู้สึกเคารพตัวของเรา

เองแต่ถือว่ามีความสำคัญรวมอยู่ในองค์การนั้น แต่
 เป็นที่น่าเสียดายเพราะทุกคนไม่สามารถจะจำชื่อ หรือ
 จำหน้าคนได้เสมอไป หากท่านมีจุดอ่อนดังกล่าว
 โปรดลองปฏิบัติตามวิธีง่าย ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ท่านจงพยายามฟังชื่อนั้นให้ชัดเจนเมื่อท่าน
 ได้ยินเพียงครั้งแรก หรือเขากระต่ายดินสอออกมาจด
 ชื่อไว้เลย เพราะในระหว่างสนทนานั้นท่านอาจจะลืมชื่อ
 เขาเสียก็ได้

๒. พยายามเรียกชื่อซ้ำ ๆ อยู่เสมอในระหว่าง
 สนทนาจะเป็นทางให้ท่านจำชื่อของเขาได้ดีขึ้น

๓. หาทางที่จะนึกถึงความสัมพันธ์และลักษณะ
 จำเพาะระหว่างชื่อกับเจ้าของชื่อนั้น หรือไม่ก็พยายาม
 นึกวาตภาพของลักษณะเจ้าของชื่อนั้นไว้ในใจ เป็นต้น

๑๒. ให้รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบาในการที่จะ
 ปฏิเสธ

เมื่อท่านมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิเสธคำขอหรือ

ของถูกนั้นของท่านอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม ท่านอาจจะ
 ทำโดยวิธีที่นั้นจนหมดได้ โดยแสดงออกมาด้วยน้ำได้ใจ
 จริงว่าท่านจะต้องปฏิเสธในคำร้องนั้น และท่านช่วย
 เหลืออะไรจริง ๆ หากท่านทำอย่างนั้นได้ ความรู้สึกที่
 จะเป็นปฏิกิริยาแก่ตัวท่าน หรือองค์การของท่านนั้น
 ก็จะมีเกิดขึ้น ท่านอาจจะต้องปฏิบัติตามวิธีง่าย ๆ
 ได้ดังต่อไปนี้

๑. แสดงความเสียใจอย่างน้ำได้ใจจริง ว่าท่าน
 จะต้องปฏิเสธ เพราะช่วยเหลือเขาไม่ได้จริง ๆ

๒. ควรให้เหตุผลเขาว่า ทำไมท่านจึงต้อง
 ปฏิเสธ พยายามอย่าแสดงความผิดของเขาให้ปรากฏ
 ขึ้นมา ท่านเพียงแต่อ้างว่าตามระเบียบและเหตุผลจึง
 ต้องปฏิเสธ

๓. ถ้าหากท่านช่วยได้ก็พยายามให้คำแนะนำแก่
 เขาว่า ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้สิ่งที่เขาต้องการ
 ไม่มากนักน้อย

ความจริงกฎแต่ขอทหาพเจ้าหยบยกมาเล่นต่อ
ท่านผู้อ่าน ท่านคงจะทราบดีอยู่แล้วว่าคล้ายหน้า
ปากคอก แต่อาจจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และ
บางท่านอาจจะว่าเป็นฝอยมากเกินไป แต่โปรดอย่า
ลืมว่า สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้จะทำให้ท่านรู้จัก
ผืนดินผืนยาว หรือท่านกำลังให้ลูกน้องของท่านรัก
ท่านหรือเกลียดท่าน ท่านกำลังกำความสำเร็หรือ
ความปราชัยในการควบคุมลูกน้องของท่าน แต่ข้อ
สำคัญที่สุดก็คืองานซึ่งใดบ้างที่ไม่ต้องการความรอบรู้
ในเรื่องนี้บ้าง ?

กฎข้อที่ ๑๒ ขอทใดเล่นอมา่งายแต่ท่านต้องบังคับ
ตัวท่านเองจึงจะรู้ดีกว้างขวางมาก ถ้าหากท่านพยายาม
ฝึกฝน เมื่อท่านสามารถเรียนรู้และนำไปใช้
แล้วท่านคงจะได้ยินแต่คำสรรเสริญเยินยอจากลูกน้อง
ของท่าน

กฎที่อ่านฟัง ๆ ดูแล้วง่าย แต่โปรดอย่าฟัง

ประมาทเพราะง่ายดังว่าแล้วทุกคนก็นำออกมาใช้แล้ว
 โด^{๕๔}กนกก็จะเต็มไปด้วยผู้นำที่ยิ่งใหญ่ไปเสียหมด ท่าน
 ก^๕ทราบค^๕อยู่^๕แล้ว^๕ว่า^๕เรา^๕มี^๕ผู้นำ^๕ที่^๕ด^๕ร^๕ร^๕เ^๕รี^๕ญ^๕อยู่^๕กับ^๕คน^๕ การ
 อ^๕่าน^๕ก^๕ฏ^๕ง^๕่าย^๕ ๆ^๕ น^๕ก^๕เบ^๕น^๕แ^๕ด^๕เพ^๕ย^๕ง^๕ด^๕ว^๕น^๕ห^๕น^๕ง^๕ท^๕จะ^๕ด^๕ร^๕ำ^๕ง^๕ด^๕ร^๕
 ค^๕ว^๕ม^๕ก^๕ิ^๕ด^๕ค^๕ว^๕ม^๕อ^๕่าน^๕ของ^๕ท^๕่าน^๕เพ^๕อ^๕ป^๕ฏิ^๕บ^๕ต^๕ค^๕อ^๕ก^๕น^๕อ^๕น^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ใด^๕
 แ^๕ด^๕ะ^๕เบ^๕น^๕เพ^๕ย^๕ง^๕บ^๕ร^๕ร^๕ไ^๕ด^๕ช^๕น^๕ร^๕ะ^๕ก^๕ท^๕่าน^๕น^๕ี^๕ ด^๕ว^๕น^๕ช^๕น^๕ค^๕อ^๕ไป^๕ก^๕ค^๕ือ^๕
 ท^๕่าน^๕ค^๕อ^๕ง^๕พ^๕ย^๕ำ^๕ย^๕ำ^๕ม^๕ท^๕ด^๕ด^๕อ^๕ง^๕ใ^๕ก^๕ฏ^๕ท^๕ัง^๕ ๑๒ ช^๕อ^๕น^๕ใ^๕ห^๕เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ป^๕ระ-
 โย^๕ช^๕น^๕ไ^๕ก^๕่^๕ด^๕ว^๕ท^๕่าน^๕ เ^๕ร^๕็^๕จ^๕แ^๕ล^๕ว^๕ท^๕่าน^๕ค^๕อ^๕ง^๕การ^๕ผล^๕ จ^๕ง^๕พ^๕ย^๕ำ^๕
 ย^๕ำ^๕ม^๕ใ^๕ก^๕ฏ^๕ท^๕ี^๕ด^๕ะ^๕ช^๕อ^๕ไป^๕จ^๕น^๕เบ^๕น^๕ก^๕ิ^๕จ^๕ว^๕ต^๕ร^๕ จ^๕น^๕ท^๕่าน^๕ด^๕ำ^๕ม^๕าร^๕ก^๕ใ^๕
 ก^๕ฏ^๕ไ^๕ด^๕ท^๕ัง^๕ห^๕ม^๕ด^๕ ๑๒ ช^๕อ^๕ จ^๕น^๕เบ^๕น^๕น^๕ิ^๕ด^๕ด^๕ย^๕.

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร พระนคร
นายพินิจ อู่สำราญ ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๔/๑๒/๒๕๐๐

๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐